

Genişletilmiş Özet

Obezite Polikliniğine Başvuran Erişkin Bireylerde Sosyal Medya Bağımlılığı ve Ortoreksiya Nervoza İlişkisinin Araştırılması

Özet

Amaç

Çağımızda obezite, sigaradan sonra en yaygın görölen önlenebilir ölüm nedeni olarak gösterilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre obezite prevalansı her gün endişe verici oranda artmaktadır. Teknolojinin hızla gelişmesi ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla artan sosyal medya kullanımı bireylerin iletişim, beslenme, dış görünüş gibi günlük yaşamının her alanına etki etmektedir. Kişiler sosyal medyanın etkisiyle fiziksel olarak abartılı ve aşında sağlıksız beklenti ve algılar oluşturabilirler. Özellikle obez bireylerde sosyal medyanın dayattığı beden algısı daha sık görölebilmektedir. Bununla birlikte sürekli kilo vermek için çaba içinde olabilir, her beslenmede kalori sayımı yapabilir ve sosyal medyada popöler olan diyetlere yönelebilirler. Bu durumun ortoreksiya nervoza(sağlıklı beslenme takıntısı)'ya yakınlık oluşturabileceği düşünölmektedir. Ortoreksik bireylerde sürekli kalori hesaplama, gıdaların içeriğini inceleyerek beslenme, katı diyetler uygulama gibi takıntılar görölebilmektedir. Bu çalışmada obez bireylerin sosyal medya bağımlılığı ile ortoreksiya nervoza görölme sıklığının arasındaki ilişkinin araştırılması hedeflenmektedir.

Gereç ve Yöntem

Çalışmamız kesitsel nitelikte bir araştırma olup yüz yüze anket uygulaması metodu ile yapılmıştır. Çalışmamız etik kurul onayı alındıktan sonra 01.11.2022 ile 01.02.2023 tarihleri arasındaki 3 aylık periyotta Başakşehir Çam ve Sakura Őehir Hastanesi Aile Hekimliği Kliniği Obezite Polikliniği'ne başvuran obez bireylerden dahil edilme kriterlerini kapsayan 174 katılımcı ile yapılmıştır. Katılımcılara demografik özellikler, kilo verme deneyimleri, sosyal medya bağımlılığını ölçmek için Cengiz Őahin, Mustafa Yağcı tarafından geçerlik güvenilirliği yapılmış olan Sosyal Medya Bağımlılığı Yetişkin Formu Ölçeği (SMBÖ-YF) ve ortoreksiya nervoza (ON) durumunu araştırmak için Gülcan Arusoğlu tarafından geçerlik güvenilirliği yapılmış olan ORTO-11 ölçeğini barındıran toplam 46 soruluk bir anket uygulanmıştır. Araştırmada bulunan sonuçların veri analizi SPSS 25.0 paket programı ile çalışılmıştır. Normal dağılım göstermeyen ölçek toplam puanı ile ölçeğin alt boyut puanları ve katılımcıların sosyodemografik verileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tayin etmek için Mann whitney U ve Kruskal Wallis H nonparametrik testleri kullanılmıştır. Gruplar arası anlamlı bir fark bulunması halinde, bu anlamlılığın hangi gruplar arasında bulunduğunu ortaya koymak için Post-Hoc testlerinden Games-Howell testi yapılmıştır. Kullanılan ölçeklerin toplam puanı ve alt boyutlarının puanları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkileri saptamak için spearman korelasyon analizi uygulanmıştır. $p<0.05$ değeri istatistiksel açıdan anlamlı sayılmıştır.

Bulgular

Çalışmamıza 117(%67,2) kadın ve 57(%32,8) erkek birey katılmıştır. Katılımcıların çoğunluğu (%41,4) 18-30 yaş arasındadır. Ortalama beden kitle indeksi (BKI) değeri $30,53\pm 5,10$ olarak ölçölmüştür. Katılımcıların %79,3'ünün daha önce kilo verme çabası olduğu, kilo verme çabası olanların %36,2'sinin 5 ve daha fazla kez denediği belirlenmiştir. BKI değerine göre obez olanların fazla kilolu olanlara kıyasla SMBÖ-YF puanı daha yüksek bulunmuştur. ORTO-11 ölçeğine bakıldığında fazla kilolu olanlar ile obez olanlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Daha önce kilo verme çabası olmayan katılımcıların çabası olanlara kıyasla hem ORTO-11 toplam puanı hem de SMBÖ-YF sanal tolerans puanı daha yüksek bulunmuştur. ORTO-11 toplam puanı ile SMBÖ-YF alt boyutlarından "Sanal iletişim" puanı arasında istatistiksel olarak negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($\rho=-0,187$ $p=0,013$).

Sonuç

Obez bireyler üzerinde yapılan bu çalışmada sosyal medya bağımlılık ölçeğinden yüksek puan alan katılımcılarda ortoreksiya nervoza görölme sıklığının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum; sosyal medyadaki paylaşımların kişilerin beden algılarının ve beslenme tarzlarının üzerinde etkili olabildiğini göstermiştir. Obez bireylerin kilo vermek için kalori kısıtlaması yaparak, sosyal medyadaki diyetlere başvurarak, çeşitli detoks ürünleri kullanarak sürekli bir çaba içerisinde olduklarını fakat her zaman çok da başarılı olmadıklarını görmekteyiz. Polikliniğe başvuran hastaların doğru beslenme konusunda bilgilendirilmesinin onları sosyal medyadaki popöler akımlara ve olası yeme bozukluklarına karşı korumada oldukça önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.